

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा - एप्रिल, २०१७

कक्षा - आचार्यप्रथमवर्षम् (SEM-2)

प्रश्नपत्रम् - 3

गुणाः - ७०

विषयः - वेदः

कोड - C.C.4.2.5

समयः - ११:०० तः ०२:००

दिनाङ्कः - ११/०४/२०१७

सन्दर्भग्रन्थः - निरुक्तम्

प्रथमान्विति: (Unit-1)

- प्रश्नः - १ 'द्रविणोद' - इत्यस्य निरुक्तानुसारं विश्लेषणं विधीयताम्। १२
अथवा
निरुक्तशास्त्रस्याष्टमाध्यायस्य विषयसारांशः प्रस्तूयताम्।
प्रश्नः - २ अधोलिखितयोरन्यतरस्य व्याख्या विधीयताम्। ०४
(१) मेघन्तु ते वह्नयो योभिरीयसेऽरिषण्यन्वीक्रयस्वा वनस्पते ।
आयूया धृष्णो अभिगिर्या त्वं नेष्ट्रात्सोमं द्रविणोदः पिव ऋतुभिः ॥
(२) समिद्धो अद्य मनुषो दुरोगे देवो देवान् यजसि जातवेदः।
आ च वह मित्रमहश्चिकित्वान्तं दूतः कविरसि प्रचेताः ॥
प्रश्नः - ३ अधोनिर्दिष्टेषु द्वावेव शब्दौ शास्त्रदिशा निरुच्यताम्। ०४
(१) सहसस्पुत्रः
(२) आप्रियः
(३) इध्मः

द्वितीयान्विति: (Unit-2)

- प्रश्नः - ४ प्रयाजानुयाजस्वरूपं प्रतिपाद्य तद्देवताविषयेऽपि विशेषरूपेण यथाज्ञानं लिखत ०८
अथवा
निरुक्तगताष्टमाध्यायस्य तृतीयपादस्य विषयान् यथाज्ञानमुपस्थापयत ।
प्रश्नः - ५ एकस्य टिप्पणी कार्या । ०४
(१) स्वाहाकृतयः
(२) वयुनानि
प्रश्नः - ६ अधोनिर्दिष्टेषु चतुर्णाम् अतिलघूत्तरं यच्छत ०३
(१) कथं पञ्चविधं निरुक्तमुच्यते?
(२) निरुक्तव्याकरणयोर्मध्ये कोऽस्ति मौलिको भेदः ?
(३) यास्कीयनिरुक्ते विशेषरूपेण निर्वचनसिद्धान्ताः कस्मिन् अध्याये प्रोक्ताः सन्ति ?
(४) 'समाम्नायः समाम्नातः' - इति वक्यं कुत्र प्राप्तं भवति निरुक्ते?
(५) निघण्टौ कियन्तोऽध्यायाः सन्ति ?

तृतीयान्विति: (Unit-3)

- प्रश्न: - ७ निरुक्तगत-त्रयोदशाध्यायमनुसृत्य आदित्यस्वरूपमुपपादयत । ०८
- अथवा
- निरुक्तस्य त्रयोदशाध्यायमाश्रित्याध्यात्मिकचिन्तनं प्रस्तूयताम् ।
- प्रश्न: - ८ एकस्य टिप्पणी कार्या । ०४
- (१) अक्षरम् ।
- (२) न तु पृथक्त्वेन मन्त्रा निर्वक्तव्याः । प्रकरणश एव तु निर्वक्तव्याः ।
- प्रश्न: - ९ अधस्तनेषु त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः । ०३
- (१) निरुक्तस्य त्रयोदशाध्याये "चत्वारिंशद्भ्याम्" - इति पदेन किमुक्तम्?
- (२) "त्रिधाबद्धः" - इत्यनेन किमुच्यते?
- (३) "आविवेश" - इत्यस्य कोऽस्ति विशेषार्थः ?
- (४) कतमानि चत्वारि पदानि ? (ऋषीणां मते)
- (५) "तुर्फीतीतू" इत्यस्य कोऽर्थः ?

चतुर्थान्विति: (Unit-४)

- प्रश्न: - १० यास्कीयनिरुक्तस्य चतुर्दशतमाध्याये निरूपितस्य सूर्यस्यात्मरूपत्वमुपपादयत । १२
- अथवा
- निरुक्तशास्त्रस्य वेदाङ्गत्वं प्रतिपाद्यास्य वैशिष्ट्यमप्युपपाद्यताम् ।
- प्रश्न: - ११ अधोलिखितयोरन्यतरस्य व्याख्या विधीयताम् । ०४
- (१) अग्निरस्मि जन्मना जातवेदा घृतं मेचक्षु रमृतं म आसन् ।
अर्कस्त्रिधातू रजसो विमानोऽजस्रो धर्मो हविरस्मि नाम ॥
- (२) महत्तत् सोमो महिषश्चकारापां यद्गर्भोऽवृणीत देवान् ।
अदधादिन्द्रे पवमान ओजोऽजनयत् सूर्ये ज्योतिरिन्दुः ॥
- प्रश्न: - १२ अधस्तनेषु द्वावेव समाधेयौ प्रश्नौ । ०४
- (१) "विधुं दद्राणम् समेन बहूनाम्" - इत्यस्य कोऽर्थः ?
- (२) "अमर्त्यो मर्त्येन सयोनिः" - इत्यस्य किं तात्पर्यम् ?
- (३) "को मंसते सन्तमिन्द्रम् अन्ति" - इत्यस्य किं तात्पर्यम् ?
- (४) "हसः शुचिषद्" - इत्यस्य हंसः किं तात्पर्यम् ?
